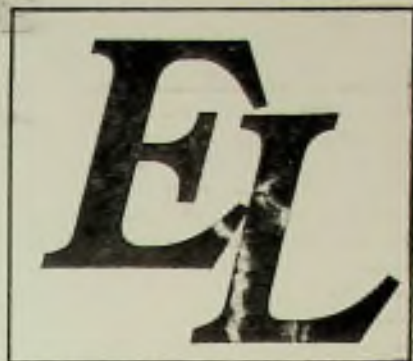

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslowakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

EVROPSKÉ LISTY: Vychází každé pondělí • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publication, Inc. • Vedoucí redaktor: Josef Martinek
Evropský redaktor: Václav Hora • Adresa redakce:
FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

EVROPSKÉ LISTY: Erscheint jeden Montag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Inc. • Chefredakteur: Josef Martinek • Redakteur für
Europa: Václav Hora • Anschrift der Redaktion:
FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 14. JULI 1975 • FK, D-6 FRANKFURT/M. 70. POSTFACH 70 0254 • Nr. 26.-28.

Výkřiky polárního motýla

(Psáno pro Americké listy).

Jan Beneš

Neobávejte se přátelé, nebude řeč o logice nesmyslu, a nebude řeč ani o kryptokomunistech, kteří plní a chytí za uši. Aby ji i sobě plně a chytí za uši, až si toho bude žádat internacionální zájem. Dokonce nebude, v rámci těch jistých souvislostí a té jisté logiky, řeč ani o bolševicích v exilu, kteří, — jak to ohlédá naposledy ve svém socialistickém periodiku, — upírají smysl svého snažení jen o jen k domovu a nehodlají se posadit do diskotocénu v exilu. (Bodejť by hodlali, někdo by jim mohl třeba i odporádat, o bylo by po argumentech). Bud'te bez strachu, dokonce nebude ani řeč o těch, kdož si pletou, či předstírají, že si pletou, pojem socialismus a sociální spravedlnost, a mají to za synonyma. Podle tohoto vzoru by ovšem musela být synonyma také scallita a serrillita, přinejmenším v uvedených případech.

Pro legendární výkřik polárního motýla sáhne do studnice vody nejčistší, do studánek domácích, byt' domácího internacionálního. Do zátisky domova, které se momentálně uzmítá ani tak v obilných vrchlicích hrůzy, jako spíše v neméně zblázněných boních oslav.

Jsou pravdy, jejichž naplnění by se pravděpodobně nehodlala docházet ani slavná věštiná Delfická, ale které se člověka nicméně příliš nedotýkají. Věnuje-li se celé výchově angorských koček, jeze, či knajpijánství. Bohužel ne všichni lidé dokáží vyběhnout ve výchově angorských koček dotek transcendentna, a musí hledat objekt svých zájmů někde jinde, mezi tím málem, které nám zeměkoule skýtá.

Co zaujme bédného uprchlíka uprostřed zahnavajícího kapitalismu? Slovo v rodě řeči. Těba i o dojnících. Bože, nezačínal tak nejeden laureát státní ceny Klementa Gettvalda?

Například takhle:

V předvečer prvního máje byla osvětlovatelka dojnic Božena Deotáková vyznamenána nejvyšším titulem — hrdínka socialistické práce s právem nosit zlatou hrůzu. Ne, ne, díky strachu, ale je příkladem vzorem bezpartijní komunistky. A my ji k zaslouženému vyznamenání upřímně blahopřejeme.

Povšimněte si slov bezpartijní komunistka. Nezní to krásně? Skoro jako by to byla některá z těch strhujících reportáží o dojnících dojnících, a o masážích vemene, jaké dělal před dvaceti lety pro pražský rozhlas vzorný partajní laureát zdobící momentálně exilový kolorit. Ale nemáme léta padesátá a takhle

krásná slova sepsal nikoli pro pražský rozhlas, ale pro Svět v obrazech, partijní komunista soudruh Jiří Jánoška.

Bývávaly doby, kdy člověk mohl spolu s Orwalem nalézt vysvětlení na problémy doby prostě v tom, že my zvířata jsme si všechna rovna, avšak některá z nás jsou prostě rovnější. Nové časy s sebou přináší zřejmě vždy nejen nové ignorantské novináře, ale zjevně také novou stupnici hodnot, mezi které pak nepochybně patří partijní nekomuniste a bezpartijní komuniste. Plus celá škála variací jaké to nabízí, včetně doplňování dalšími adjektivy, například nezvorný bezpartijní antikomuniste.

Tudíž bud'ne rádi za obohacení transcendentna soudruhem Jiřím Jánoškou, stejně jako za potěšitelné zprávy jak o dojnících, tak o dojnících je dojnících. Až bude soudruh Jánoška trochu otrkan (což se mu ve chlévě může snadno přihodit, podobně jako v redakci Světa v obrazech) může nakrásně začít rozdávat rozumy na některém z amerických udišť, například na thema: Vztah socialistické krůty k socialistickému čládku, a partajní příspěvky pak platit do Prahy v dolarech. V čemž se shodne s mnohým exilovým soudruhem.

Dvakrát o détente

Skoro ve stejnou hodinu stejného dne hovořilo se ve Washingtonu a v Moskvě o détente. Slovo v obou případech měli Rusové: vypovězený laureát Nobelovy ceny Alexander Solženicyn a kremelský ideolog Michail Suslov. Posluchači byli v obou případech prominentní Američané: ve Washingtonu představitelé politického — kulturního a veřejného života Spojených států, v Moskvě čtrnáct amerických senátorů.

Podle Suslova, détente není, vinou Ameriky, co by mělo být. Dal se taky hned slyšet proti: na vině je Jacksonův zákon, podle něhož udělení Sovětskému svazu obchodní doložky nejvyšších výhod je vázáno na liberálnější emigraci z SSSR. Jak známo, tento zákon plus jiný, stanovící třímilionový strop americké půjčky sovětům — způsobil, že Moskva zrušila

ze své strany platnost sovětsko-americké obchodní dohody. Čili: než by Moskva povolila liberalizaci, zřekla se možnosti rychleji a lépe rozvíjet svoje hospodářství ve prospěch obyvatel SSSR.

Jak to dopadne s Jacksonovým zákonem není dosud známo. Bílý dům se chystá požádat kongres o jeho pozmenění, případně zrušení. Ustoupí svědomí obchodu? Kdo ví. Věc není rozhodnuta, stoupenci Jacksonova zákona (jeden z nejvášnivějších, senátor Jacob Javits patřil mezi oněch čtrnáct senátorů přítomných v Moskvě), nemíní povolit, — a Michail Suslov prohlašuje, že Jacksonův zákon "nesmírně vážně poškodil sovětsko-americké hospodářské vztahy a vzhledem k tomu, že tyto vztahy souvisí s politikou poškodil také vzájemné vztahy politické." A: "Sovětský svaz bude pokračovat v bu-

dování svého hospodářství i bez prospěchu, který by plynul z rozvoje sovětsko-amerického obchodu. . . . Dokud nebude Jacksonův zákon zrušen, Moskva obchodní dohodu plnit nemíní. . . ."

Je to prostě pořád stejná písnička: Kremlu nejde o svobodu a demokracii, ani o jejich nepatrný náznak ne, raději bude stále pokulhávat za civilizovaným světem. A jestliže se mu někdo pokusí vzepít — zadusí pokus tanky, — viz — však už tomu bude šest neuvěřitelných let — Československo. Ozvěnou i odpovědí na Suslovu dlouhou řeč byla slova Alexandra Solženicyna na slavnostní večeři, konané na jeho počest. (Vzpomeňme, že spisovatel bezprostředně po svém náhlém vypovězení z Ruska se o Americe nevyjadřoval nijak smířlivě, měl — do jisté míry celkem pocho-

(Pokrač. na str. 6.)

Přicházejí z chladna

Koncem června začal v Německé spolkové republice proces — možná jeden z největších v poválečném západním Německu — s východoněmeckým špiónážním manželským párem Günterem a Christelou Guillaume. Günter Guillaume udělal překvapivou a velmi rychlou kariéru z malého funkcionáře sociálně-demokratické strany a nesmířitelného antikomunisty ve Frankfurtu na referenta v kancléřském úřadu Willyho Brandta. Dávno předtím přišel na Západ jako uprchlík z východního Německa: do té doby pracoval ve východoněmeckém nakladatelství "Volk und Wissen" proslulého i tím, že pod pláštíkem vydávání učebnic byla schována "ko-várna" budoucích rozvředělků. Výsledkem nesmírné ochoty, snaživosti a přípravenosti Guillaumeho ve dvou směrech bylo odstoupení Brandtova z úřadu kancléře. Během procesu, který se zřejmě protáhne na delší čas se vynořují nová fakta — přesto, že Guillaume s man-

želkou odmítá cokoliv vypovědět. Tak se přišlo na zajímavost, že jako sedmnáctiletý vstoupil roku 1944 do nacistické strany. Jeho otec, původně hrající na klavír v kavárnách a kinech byl místním nacistickým funkcionářem. Byl snad Guillaume z těchto důvodů donucen k špiónážní činnosti? Neodpovídá, ale už jeho prořeknutí při zatčení by poskytovalo důvod k odsouzení. "Jsem důstojníkem národní lidové armády NDR," prozradil 24. dubna 1974 o šesté hodině ranní ve svém bytě v Bad Godesberg při návštěvě bezpečnostních číedníků. Guillaume byl delší čas sledován a opět jedna zajímavost — věděl o tom, v jeho poznámkách se našla poznávací čísla sledujících vozidel. Nechal se snad úmyslně zatknout, aby ohrozil západoněmecké sociální demokracie nebo umožnil budoucí výměnu špiónů? Guillaume provázel kancléře na dovolenou do Norska a Brandt byl už předem muží z ústavní ochrany varován. Proč pak zde měl mož-

nost číst tajné dálnopisy? Proces je zahalen v mlčení, ví se jen, že manželka sloužila jako kurýrka, instrukce přicházely z východoněmecké vysílanky, přes krycí adresy, mrtvé schránky, přímá setkání se spojky a -

(Dokonč. na str. 7)

Znovu obilí

Na obilní burze v Chicagu stoupají ceny. Příčinou jsou zprávy, že Sovětský svaz — postýřený jarními suchy, hodlá v USA nakoupit velké množství obilí. Čini tak prostřednictvím třetích stran, nehodlá to zveřejnit. Fakt, který je naprosto jasně zjištěn: Moskva najímá po Evrope nákladní lodí pro dopravu obilí ze Severní Ameriky do Černého a do Baltského moře. Připomeňme, že je to právě rok, co SSSR nakoupil ve Spojených státech obrovská kvanta obilí, což na domácím trhu způsobilo jeho nedostatek, zvýšení cen a dopravní potíže.

O ČESKOSLOVENSKU

Závěrečný účet

Letošní jarní zasedání čs. Federálního shromáždění skončilo schválením tzv. závěrečného účtu za rok 1974. Podle zprávy ministerstva financí skončil onen rok přebytkem ve výši jedné miliardy 329 milionů korun, které se podle oficiálního sdělení použijí jako úhrada "dluhu" Státní banky a jako finanční rezervy. Je ovšem třeba si uvědomit, že jde o výsledek zjevně zmanipulovaný. V této zprávě ministerstva se třeba hovoří o dovezených strojích a zařízeních, která ještě leží ve skladech a čekají na montáž. To vše v hodnotě asi čtyř miliard korun. Další miliardy jsou uloženy v nedostavěných stavbách, jejichž nedokončenost způsobuje další miliardové ztráty. To se však do závěrečného účtu nezapočítává.

Úspěšná letadla

Továrna Aero Vodochody dosáhla pěkného úspěchu na pařížském aerosalonu. Zájem byl — ovšem nejen za Západem, ale i z Východu — o evleňný systém, jehož součástí je letoun L 39, a o trenážery M 39. Na krátké linky se jako dopravní letadlo osvědčuje i typ 410. Výroba čs. letectvého průmyslu se letos zvyšuje o 55%.

Diskuse v Paříži

Pařížský Výbor 5. ledna diskutoval na shromáždění — kterého se účastnilo na 230 lidí, o dopisu A. Dubčka čs. Federálnímu shromáždění a Slovenské národní radě. Hlavní příspěvky přednesli francouzští publicisté Bourdet a Daix, čs. novinář a spisovatel prof. A. J. Liehm a rumunský spisovatel Tsepeneag.

Co je KLUS?

Klub lčených alkoholiků usilujících o střízlivost — zkratku KLUS — má stále více poboček po celé republice. V poslední době se zakládají hojně na Slovensku. Např. ve východoslovenském kraji se loni vypilo na jednoho obyvatele 13,7 litru lihoviny, 7,7 litru vína a 103,3 litru piva. Na krajské protialkoholní záchytné stanici se vysřídalo na 5000 lidí.

Hlídkání na dálku

Čs. občané, kteří žijí trvale v západním Německu na základě vystřihovaleckého povolení dostali od es. konsulatů v NSR informační oběžník, podle něhož musí přicestovat do "jiných kapitalistických států" žádat čs. velvyslanectví o vyjezdni doložku, a to bez ohledu na pasovou a vízovou praxi země, do níž hodlají cestovat. Za tím účelem musí poslat svůj pas s žádostí na příslušný konsulat. Touto praxí jsou postiženy nejčastěji čs. manželky německých občanů.

Na práci do SSSR

V červnu odjela do Sovětského svazu první skupina pracovníků podniku Výstavba ostravsko-karvinských dolů, kteří budou na jednom úseku budovat sovětský plynovod z města Orenburgu na Uralu. Skupina čítala 40 lidí a zajistí výstavbu tzv. buňkové základny. Ještě letos k nim přibude dalších 200 lidí, kteří už mají začít se stavbou. Protože jde o práci v odlehklých oblastech, musí si podnik sám zajistovat elektřinu a pitnou vodu.

Tisíce stranou

Režimní tisk pranýřuje případy tzv. neoprávněného obchacování. Jistý lékař ze severních Čech odvedl jako soudní znalec do pokladny příslušného ústavu za použití séra o 270.000 korun méně. Matrikářka v jednom západočeském městě inkasovala do vlastní kapsy mnohé poplatky, především za svatby. Za 13 let to činilo 130.000 korun.

Rostoucí schodek

V bilanci za rok 1974 se zvýšil schodek Československa v obchodní výměně se západními zeměmi skoro na jednu miliardu dolarů. V právě končící pětiletce je to deficit v této oblasti tří a půlkrát vyšší než v pětiletce předchozí. Čs. obchod se Západem činí dnes asi čtvrtinu celkového zahraničně-obchodního obratu. Letos přibýly k těmto komplikacím způsobeným jistě i stoupajícími cenami surovin a výrobků ze Západu, i zvýšené ceny především sovětské nafty a dalších surovin.

Zamyšlení nad "Prager Notizen"

MUDr. R. Hambach

První program západoněmecké televize ARD věnuje občasnou pozornost dnešnímu Československu v reportážích nazvaných "Prager Notizen", které připravuje pražské studio hessenského rozhlasu. Přes zřejmou snahu nenarazit přílišnou kritikou u pražských úřadů a neohrožit další činnost studia, jeví se tyto relace jako velice objektivní pohledy na některé úseky denního života v současném Československu. Patrně autory okouzily zejména chaty, vrači se k nim a jejich majitelům opakovaně. (My, kteří žijeme v průmyslových oblastech NSR, kde se jako les označuje skupina více než pěti stromů, to plně chápeme). V posledním vysílání, dne 25. 5. 75, zaujal především příspěvek věnovaný doškolování lékařů a středních zdravotnických pracovníků v ČSR. Vysloveně objektivně a s opřívěnými kritickými poznámkami ke stavu doškolování lékařů v NSR bylo referováno o periodickém seznamování lékařů s nejnovějšími poznatky medicínské vědy. My, kteří známe důvěrně pražský "doškolovák" jsme nejen shlédli známé tváře prof. Knoblocha a doc. Růžingy, i budovu v Ruské třídě a čsteckou nemocnici, ale dověděli jsme se také ledaos o pokrocích, které udělalo doškolování lékařů za poslední léta. Potěšitelné je zejména zdokonalení audiovizuálních pomůcek i bohatá nabídka odborné literatury i ze Západu (ovšem za horenlí ceny). Teší nás, že čsl. zdravotnictví se může právem chlubit takovými výmovenostmi, aspoň jeden úsek vědeckého života si udržuje přes nekvalifikované politické zásahy svou vysokou tradiční úroveň a může být po právu dáván za vzor státu tak vyspělému v jiných směrech jako je NSR. (Není asi náhodou, že orgán lékařských komor v NSR neotiskl můj objektivně napsaný, redakcí vyžádaný článek o doškolování lékařů v Československu?) V ostrém protikladu k těmto nesporně výborným zařízením i metodám stojí na druhé straně politický nátlak, kterému jsou vystaveni i nyní čsl. lékaři. Věno opakování politických frází — které se do omrzení objevují nejen na stránkách Zdra-

večnických novin, ale i časopisu lékařů českých, kali radost ze skutečných výsledků práce zdravotnictví a otravují denní život lékařů i zdravotníků. O jiných stinných stránkách našeho zdravotnictví se dovidáme spíše

Televizní festival

V Praze se konal 12. mezinárodní televizní festival v oborech filmů dramatických a hudebních. Hlavní cenu získal — samozřejmě — film sovětský — "Podivní dospělí". V druhé kategorii — jak jinak! — film domácí: "Balada na slova moravské lidové písně". Cenu Intervize dostal slovenský dramatik Selovíc za hru Meridian. Jediný západní odměněný snímek byl švédský film proti dnešní chilské vládě.

Žádané větrone

Továrna LET v Uherském Hradišti dodává už 15 let do 40 zemí světa bezmotorová letadla typu Blaník. Dobré parametry tohoto větrone znamenají stále nové objednávky. V LETu už jich vyrobili 2000.

Sdělení redakce a administrace

Vzhledem k lepšímu zabezpečení dodávek Amerických listů rozhodlo se vydavatelství v New Yorku přenést evropskou redakci a expedici AL do Frankfurtu nad Mohanem. V budoucnosti budou AL vycházet pod naším názvem EL — Evropské listy jako evropská mutace Amerických listů. Všechny korespondence v Evropě a také platby za EL je možno okamžitě přeručet na naše nederland postovní schránku a konto.

Nová evropská adresa: FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254. Platit můžete:

- bankovním převodem v Německu nebo z ciziny na adresu: Frankfurter Kurier, Konto Nr. 64 00 220, Commerzbank, 6 Frankfurt/M. 90, Gräfen, 85. Přijímá účel platby: EL
- červenou poštovní poukázku (z ciziny mezinárodní) na adresu: FK, 6 Elm 70, Postfach 70 0254 s udáním poštovního šekového konta, tedy: Postcheckkonto 3291 90 — 603, Postcheckamt Frankfurt.
- v Německé spolkové republice lze též platit zelenou složenkou "Zahlungskarte" (číslo obdržíte zdarma na každém pošt. účtu) a vyplnit ve všech dílech: nezapomeňte účel platby: EL na číslo Postcheckkonto 3291 90-603, Postcheckamt Frankfurt/M. a adresu FK, 6 Elm 70, Postfach 70 0254.
- ve Švýcarsku můžete zatím platit odesláním poštovní poukázky na konto 80 — 893 s udáním "Z. G. Americké listy."
- převodem z banky na: Schweizerischer Bankverein, Fil. O. beststrass, 8033 Zürich s poznámkou "Z. G. Americké listy P3-622 490".

Roční předplatné (52 čísel) činí v Německé spolkové republice DM 23, čtvrtletné DM 11,50 ve Švýcarsku ročně SFr. 50,00, pololetně SFr. 25,00, čtvrtletně SFr. 13,00

v jiných zemích v příslušném přepočtu v jině měně

AMERICAN LISTY, evropské vydání — EL, Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 293 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí — Všechna tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50,00 nebo ekvivalent.

AMERICAN LISTY, Edition for Europe — EL, Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 293 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials hereby are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50,00 or equivalent.

ZA JIMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJIMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné "třetozápadní" časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomím. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace lecky unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se členšfem Amerických Listů.

Zde odstihněte a zašlete na adresu: EVROPSKÉ LISTY.

FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254. Přiblaťte se za odběratele "Evropských Listů" a předplatní zaplatit poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně). Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50,00, pololetní S. Fr. 25,00, čtvrtletní S. Fr. 13,00 nebo úhrada v jiné měně. Předplatné je možno úhradit i šekem nebo money order.

Jméno:
Adresa:

HITLER - PO LETECH

Ferdinand Peroutka

III.

Řekli jsme, že populární, humoristy a karikaturisty představované představy o Hitlerovi nevystihovaly skutečnost a že ani ti, kdo chtěli Hitlera vážněji posuzovat, nezastavili se zamyšleněji nad tím faktem, že jeho ideálem nebyli ani Teutoni, ani starogermánští králové, nýbrž pruský král Bedřich Veliký. Kdo ten byl? Ne primitivní monarcha, nýbrž monarcha s nejmenší úctou k minulosti a se značnou dávkou Voltair-ovských a osvícenských idejí v sobě. Dobro, jak je chápal, viděl teprve v budoucnosti. Když pak Hitler zahrnul svět barbarstvím, nebylo to neohrabané, starobylé barbarství, nýbrž pečlivě moderní barbarství se všemi prostředky dvacátého století. Tolstoj prorokoval, že přijde Džingischán s telegramem. Roku 1940, za bitvy o Francii, anglický pozorovatel se vrátil do Londýna a referoval: "Taková válka ještě nebyla. Na německé straně nevidíte lidí, ani důstojníky, ani vojáky, jen stroje, tanky, obrněné vozy, motocykly, a ovšem letadla, velmi mnoho letadel.

O starých Germánech se Hitler vyjadřoval pohrdavě za to, že vytvářeli nádobu z hlíny, když Řekové už měli Akropolis a budovali z mramoru.

Zde slovo "Řekové" se objevilo, nikoli namátkou, jak uvidíme. Připravme se na úžas: Adolf Hitler věřil nebo chtěl věřit nebo chtěl, aby lidé věřili, že je následovníkem, ba potomkem starých Řeků, nikoli ovšem fyzickým — nýbrž duchovním jejich potomkem. Vyhlásil: "Jestliže se někdo ptá po našich předcích, vždy řekneme: staří Řekové". Avšak dělal v tom výhrady. Podle jeho mínění od Řeků nepocházeli všichni Němci, nýbrž jen ti Němci, kteří vyznávali nacismus. A jak sám sebe viděl, byl zároveň Řekem i pan-germánem. Je-li v tom nějaký nespořádek, nejsme odpovědní, byl to Hitlerův nespořádek.

Jeho rasová teorie byla křivě kráčením zkřížená po

biologické stránce, ale, máme-li mu věřit, bylo to jako mluvit mimo terč. Nemůžeme rozhodnout, zda vědecky nebo jen někdy — ale pravda je, že mluvil o tom, že rasa není fakt biologický, nýbrž intelektuální, a že rasa intelektuální je pevnější než rasa biologická. Právě germánská rasa byla mu něco, co se teprve má stát.

Okolnosti nasvědčují, že skutečně tak smýšlel. Dříve než začal trýznit okolní svět — trýznil svou vlastní zemi. Mnoho Němců přišlo při tom o život nebo prožili leta ve vězení. Hitler položil tělo německého národa na Prokurstovo lože, natahoval je nebo zkracoval. To mělo trvat tak dlouho, dokud Němci nebudou, jací mají být, zejména jeho přičiněním. Z tohoto důvodu se obával, aby brzy nezemřel.

Úžasu, jež Hitler při podrobnějším studiu působí, není ještě konec. Vychází najevo, že se vši upřímností se pokládal za filosofa a na nic nebyl pyšnější. Své filosofování pokládal za inteligentnější než jaké bylo na západě. Místo aby, jako různí moderní romantikové — popíral pozitivní roli intelektu, projevoval mu přichýlnost, a slovo "intelekt" často vycházelo z jeho úst. Filosofoval svým způsobem, "kladivem", jak Nietzsche doporučoval, ale filosofoval. Občas se dovedl Platóna. Říkal, že po válce se uchýlí do soukromí a sepiše velké, největší dílo o všech otázkách lidské i přírodní existence, jaké ještě nebylo sepsáno. Asi by byl měl v tomto pravdu, ne však v tom smyslu, s jakým to pronášel.

Ovšem, při bližším přihlédnutí jeho filosofie dlouho nešla jedna hlavní, snad jediné thema: jak jeden národ se může dostat druhému na kožku, porazit a podrobít ho a jeho existenci skoro zakázat. Nad tímto mu hořela jeho filosofická hlava.

Četl netrpělivě, a s jistotou můžeme mít za to, že přeskakoval, co se netýkalo tohoto thematic. Nedělal z toho tajemství, spíše se tím chlubil.

Právem pečujeme takové čtení, ale Hitler v něm viděl jednu z pomůcek, které posílají velkého muže proti tekavému a roztržitému světu. Jeho vůle listovala v knihách a vybírala, co potřeboval k cílům, jež zatím byly známy jen jemu. Když přišla chvíle, představil se světu se strašlivou jednotou vědomě uzavřené mysli. Ať jakkoli se na to díváme z jiných hledisek, po několik let mu to dávalo politickou převahu nad těmi, kdo filosofovali o všem možném. Měl několik málo myšlenek, ale držel je v pevném pořádku. V mezích, jež si uložil, jeho myšlení bylo logické: příroda rozhodla, aby existovali slabší a silnější a aby silný požíral slabšího; budme silnější, a všechno nám bude dáno. Člověku je vrozeno, aby se bal, budme tedy teroristy a přivedeme to daleko. Je-li nám třeba, aby- chom ovládli Rusko s jeho početným obyvatelstvem, nej- lépe učiníme, jestliže zahubíme spousty Rusů. To také bylo logické.

Původ Hitlerových myšlenek můžeme snadno vystopovat. Byly dvě knihy, jež v Německu četli každý, na kom záleželo. Jednu z nich, "Pojednání o nerovnosti lidských ras", napsal roku 1855 francouzský diplomat hrabě Gobineau, druhou, "Základy devatenáctého století", sepsal Angličan H. St. Chamberlain roku 1899. V obou knihách otázka rasová byla postavena na první místo v osudu národů, a v obou byla vyjádřena obava, že Arijci příliš snadno se změšují s jinými, inferiorními rasami.

V obou byla vůdčí myšlenka, že nejčistší arijskou rasou zůstali Němci, což je v mnohém ohledu činní vynikajícími. Beze vši pochyby mladý Hitler četl tyto dvě knihy, tentokrát asi bez přeskakování. Vedle toho ovšem četl vídeňské noviny, antisemit- ské a různé jiné brožurky a letáky, proklamace rakouské strany pangermánské. Přidejme drobtý z Nietzscheho, a světový názor Hitlerův leží před námi jako na dlani.

Avšak, můžeme-li vystopovat původ Hitlerových myšlenek, nemůžeme vystopovat původ jeho brutality — skrytý někde v hloubkách jeho osobnosti. Nejsou důvody, aby se věřilo, že to zdědil po otci nebo matce, nebo po strýcích. Bezmezové násilí, zabíjení jako racionální program vesvy do opra- po mnohaletých stezkách a ušlily z něho originálního my-

slitele, je-li dovoleno tak říci. Tu se mu někdo, ani Lenin, činy a myšlenkami nevyrovnal. Lidé nebyli na takovou filosofii připraveni, a z Hitlera se stal velký — čili svět měnící muž.

Nejsnadnější příležitost ke generálnímu násilí poskytl je válka, a jsou stopy toho, že Hitler litoval nebo byl byl litoval, kdyby tato příležitost mušla. Byl nevrly na ty, kdo byli ochotni pomáhat mu k pouhému diplomatickému vítězství. Roku 1939 se připravil k válce s Polskem a už se jen obával, že se vyskytne nějaký "břídil", třeba Mussolini, který začne přemlouvat a dokazovat, že mírové urovnání je možné, za velkých zisků pro Hitlera. Před tím, na podzim 1938, mnichovská konference se rozhodla osakat Československo a přiklila Hitlerovi sudetské území. Bylo to velké jeho diplomatické vítězství, ale některým, kteří ho pozorovali zblízka, se zdálo, že Hitler to přijímal ne zcela rád. Sedna byla jasná: mohl jen natáhnout ruku, aby dostal, co chtěl. Anglie a Francie se předem rozhodly splnit jeho požadavky a věděly, že je mu to známo. Ale nějaké nevyslovené Hitlerovo toužení bylo neukojeno, a on nepřestával být mrzut. To přimělo anglického vyslance v Berlíně k otázce: "Proč byste měl brát na sebe risiko války, když vaše základní požadavky mohou být splněny bez války?" Otázku známe, ale odpověď — byla-li dána, neznáme.

Je zachován Hitlerův výrok: "Pro dobro německého národa musíme si přát válku každých patnáct nebo dvacet let." Pro jaké dobro? Když válka už byla vedena a válečné štěstí se zatím klono- k Německu, Hitler vykládal svému nejbližšímu kruhu: "Válka nám umožnila, abychom řešili problémy, které nebyly řešitelné v normální době." Byť hanebné. Hitler myslel daleko dříve. V jeho mysli podmínky pro osídlovací a vyhlazovací politiku ve východním prostoru byly dávno stanoveny — "pro dobro německého národa". Válka je pláň, který mnohé přikryje. Rusů bylo mnoho. Pokádku také nadby-

tek. Co s nimi se bude dít ve válce, bude neoficiálním tajemstvím dobytých území. Byla také židovská otázka, jejíž "konačné řešení" Hitler si přislíbil. Ale v mírové době existují mezinárodní re- portéři, a žádné "konačné" děje nebyly možny v řídkých německých lesích. Bylo třeba, aby vzdálené a hluboké polské lesy byly k tomu dobytý. Nesmíme požadavky Hitlerovy uzavřené mysli si vyžadovaly uzavřeného č- zemi.

Hitlerův přítel z mládí, jakýsi Kubicek, napsal své vzpomínky. Je to zajímavá kniha, jež se jaks, zdráhá ještě jednou číst. Kubicek říká, jak na věchu nad Lit- cem, šestnáctiletý Hitler mu přednášel své velikášské, jenošské sny. Je absurdní fakt, že sny šestnáctiletého chlapce se téměř do písmene splnily. Nechce se ještě jednou, číst Kubickovu knihu. Vy- volává skeptické myšlenky o světě, který je náš svět, ale nedovedl odolát.

Myslíme, že jsme po pravdě vyřídili, jak Hitler uzavřel svou mysl, vědomě pěstoval v sobě jednostrannost, varo- val se, aby jeho myšlenek nebylo příliš mnoho. Jak žil ve svém vlastním světě, který nebyl světem nikoho jiného. Nevyhnutelná je otázka, jak to, že tak dlouho si nerozbil hlavu o objektivní svět. Odpověď může být jediná: objektivní svět byl plá- děr. Vedle svého kolosálního subjektivismu Hitler byl v nějakých ohledech realistou, odhalil skutečnosti, které ji- ní ignorovali. Bylo mu dáno, aby viděl nutné i nenutné obtíže demokracie, a nějaký instinkt mu řekl, jak vni- knout do hoku demokratic- kého evropského systému. Postavil svou psychologii proti psychologii současné do- mocracie, a svět tak dlouho se ho nemohl zbavit.

(Budeme pokračovat.)

Co chybí

Začátek července byl pozna- menán na československém spotřebním trhu nedostat- kem cibule, česneku, jablek, rajského protlaku. Tradičně chybí toaletní papír, zdrho- vadla a různé čistící přípravky.

Ferdinand Peroutka: BUDOVÁNÍ STÁTU

se právě expeduje

Objednávám výtisků I. svazku (celkem 5 svazků) díla Ferdinanda Peroutky Budování státu.
Příkládám šek (money order) na dolarů.
Jméno
Adresa
Pecus

Cena jednotlivých svazků \$6.20 včetně pošt.
Cena všech pěti svazků \$26.00 včetně pošt.

STRUČNĚ A JASNĚ

Ronald Reagan, bývalý kalifornský guvernér, takto názorně, na americkém srovnání charakterizuje světový pokrok po více než polstoleté eládě "socialismu":

"Naše vládní škola bychom mohli snížit o více nežli osmdesát procent, přes třicetkrát miliónu dolarů pasivní zátěž na farmy; snížit 50 miliónů televizorů; snížit 14 z každých patnácti mil dolarů; snížit 19 z každých dvaceti auto- mobilů; snížit desítky tisíců všech našich zeleznic; snížit osmdesát procent našich domů a vyhlásit je za dle dle z každých deseti telefonních aparátů. Pak už bychom nepotřebovali nic jiného nežli si užít objektivní kapitalistickou zemi, která by nám produkovala dle obilí, aby nás zachránila před vyhlazováním..."

KANDIDÁT NA KANCLÉŘE

Křesťansko-demokratická unie a její bavorská odnož Křesťansko-sociální unie si po dlouhém dohadování vybraly společného kandidáta pro úřad spolkového kancléře. Jestliže strany křesťanské unie při volbách v příštím roce, zvítězí, má převzít úřad předsedy vlády NSR Helmut Kohl. Je mu teprve 43 let, ale v politice není nováčkem. Už šest let stojí v čele zemské vlády v Rýnsku-Falci a roku 1973 byl zvolen předsedou Křesťansko-demokratické unie. Tehdejší volbou byl sice do jisté míry svou stranou předurčen za kandidáta na úřad spolkového kancléře, jeho oficiální jmenování se však neobešlo bez potíží — bez kontroverzí s bavorskou Křesťansko-sociální unií. Ta kvalifikovala za nejvhodnějšího společného kandidáta svého předsedu Franze-Josepha Strausse, s poukazem na to, že má větší politické zkušenosti než Kohl, protože byl už řadu let prominentním členem spolkové vlády, ministrem obrany a později ministrem financí a že při posledních bavorských zemských volbách dosáhl mimořádného úspěchu.

Výhraď k Helmutu Kohlovi se bavorští křesťanští demokraté nevzdali ani poté, co projevíli souhlas s jeho jmenováním za společného kandidáta na úřad kancléře. V komuniké po Kohlově nominaci prosadili formulaci, že Křesťansko-demokratická u-

nie, jako větší strana, navrhla za kandidáta svého předsedu a že bavorská unie to vzala na vědomí, aniž upustila od stanoviska, že vhodným kandidátem by byl Franz-Joseph Strauss. V zájmu společné věci chce ale Kohla podporovat.

Strauss je v křesťanské unií exponentem pravého křídla a netají se úmyslem provést důkladnou revizi jak hospodářské, tak i zahraniční politiky nynější socialisticko-liberální koalice. Socialisté v něm proto právem vidí největšího odpůrce ze všech opozičních politiků. Při propagandě proti němu používají i jeho vlastní radikální výroky — a ne úplně bez úspěchu. V poslední době, jak se zdá, Straussova popularita poklesla.

ITALSKÉ VOLBY

O výsledku voleb do oblastních parlamentů v Itálii tvrdila moskevská Pravda, že je to nejvýznamnější krok vpřed v historii italské republiky. Nesporné je, že tyto volby byly dosud největším volebním úspěchem italské komunistické strany — která dostala přes 33 procent odevzdaných hlasů. Křesťansko-demokratická strana, která je od roku 1945 nepřetržitě hlavní politickou silou v Itálii, získala něco přes 35 procent odevzdaných hlasů. Její náskok před komunisty je tedy nyní menší

než kdykoliv dříve. Úplně vyhlazen však nebyl a v celostátním parlamentu zůstává postavení křesťanské demokracie tak dobré, jako bylo po volbách v roce 1972.

V některých oblastních parlamentech došlo zato nyní k výraznějším přesunům v rozložení sil a komunisté jsou teď nejsilnější frakci v sedmi z těchto zastupitelských orgánů. Dříve tomu tak bylo jen ve třech. Na oblastní a místní úrovni vliv komunistů tedy leckde významně vzrostl. V jakém rozsahu, to je především věcí dorozumění mezi místními organizacemi komunistů a socialistů. Přitom jsou však i další socialisté, kteří získali v oblastních volbách celkem 12 procent odevzdaných hlasů, přibližně o půldruhého procenta více než v roce 1970, na celostátní úrovni partnerem křesťanských demokratů. V nynější vládě Alda Mora nejsou sice zastoupeni, ale zavázali se poskytovat jí parlamentní podporu. Je dost dobře možné, že za podporu a partnerství budou teď socialisté žádat od křesťanských demokratů vyšší cenu, to je více vlivu. Výsledek voleb vyjádřil právní veřejnosti, aby se v rámci demokratického systému přikročilo k potřebným vnitřním reformám. Italské komunisty si uvědomili, že nejlépe obstojí jako odpůrci totality a zglajchaltování. Svého poměrného úspěchu dosáhli jistě mezi jiným svou formulací autonomní linie v mezinárodním komunistickém hnutí i tím, že neustoupili od svého nesouhlasu s intervencí v Československu v roce 1968 a že zaujali kritické stanovisko k některým aspektům vývoje v Portugalsku a jmenovitě k postojům portugalské komunistické strany. Je svým způsobem přiznání, že na rozdíl od italských komunistů byli jejich portugalské soudruzi velmi neúspěšní v dubnových volbách ve své zemi. Nicméně v oblastních volbách v Itálii hrály klíčovou úlohu hospodářské potíže země.

— ak

17. ČERVEN

Sedmnáctý červen byl — jako obvykle — v Německé spolkové republice dnem úředního volna jako symbolická upomínka na vzpouru východoněmeckého obyvatelstva před dvaceti lety. Oficiálně je nadále považován za Den německé jednoty, ačkoli její uskutečnění je sotva dnes realistické. S odstupem času vystupuje do popředí jiný, významnější smysl tehdejšího východoněmeckého povstání, jemuž rozhodně nelze připsávat jen nějaký nacionalistický podtext. Tři měsíce po smrti sovětského diktátora Josefa Stalina procházel celý sovětský blok — ještě v

ovzduší politického teroru — i hlubokou hospodářskou krizí. Postihovala přirozeně nejvíce země s tradiční rozvinutou ekonomikou a postihovala v ní především tvrdě pracující dělníky.

Koncem května 1953 provedl pražský režim takzvanou měnovou reformu, která okradla o drobné úspory zejména pracující a na kterou dělníci mnoha velkých závodů reagovali vlnou stávek a demonstrací. Ve východní, sověty obsazené části Německa, režim v téže době tvrdě zvyšoval normy při zachování hladových mezd. Sedmnáctého června se proti tomu stávkou postavili na odpor berlínské stavební dělníci z takzvané Staliny aleje. Stávka přerostla v mohutnou demonstraci s politickými a hospodářskými požadavky a vlna nepokojů v krátké době zachvátila i všechna významná průmyslová centra na východoněmeckém území. Vzpoura — která hluboce otřásla celou podstatou Ulbrichtova režimu, byla tvrdě potlačena — za cenu mnoha lidských obětí — nasazením sovětských vojenských jednotek. Sovětská propaganda pak tvrdila — po prvé, ale nikoli naposled, že se jednalo o pokus o puč, organizovaný ze Západu, jehož hlavními účastníky byly zbytky poražených vykořisťovatelských tříd a fašistické bojůvky. Mezinárodní dopad této první velké vzpoury proti stalinismu mohla sovětská propaganda tehdy poněkud otupit poukazováním na to, že k ní došlo právě v Německu, na které svět osm let po válce pohlízel se smíšenými pocity; přemýšlejícím marxistům však ani tehdy nemohlo uniknout, že ji provedla právě vyspělá dělnická třída, mající tolik smutných zkušeností se sociální demagogií a zneužitím totalního pracovního nasazení. Později protistalinistické revolty zachvátily i jiné východoevropské země. Bezprostřední motivy byly však podobné jako ve východním Berlíně, podobné byly i požadavky. A opět se — v první řadě — v roce 1956 v Polsku i v Maďarsku jednalo o dělnický protest. Podobná byla však bohužel i metoda jeho potlačení, smutná úloha sovětských ozbrojených sil. Přes četné oběti si však pracující těchto zemí vynutili řadu ústupků, jejich akce mohutně přispěly k rozkladu nejhrubších forem stalinismu a přinutily vlády poněkud myslet i na životní úroveň obyvatelstva. Především však dokonale odhalily frašku s takzvanou vládou pracujících lidí. Uplynulo dost času a poměry se hodně změnily. Ale také československá reforma vyrůstala především z nevyřešené hospodářské problematiky, také do ní — a na ú-

rovni mnohem vyšší — přešly požadavky předcházejících revolt — svoboda odborů, právo na stávku, dělnická samospráva, odstranění totalitního panství stranické byrokracie...

K. J.

CO JE COPCON?

V komentářích o situaci v Portugalsku se nyní objevuje často jméno COPCON. Je to zkratka pro "velitelství kontinentálních operací" čili pro orgány vnitřní bezpečnosti. Tyto orgány byly přítomny nedávno na obou nejcitlivějších místech Lisabonu, to je u budovy měsíce nevycházejících socialistických novin Republica a při demonstracích a protidemonstracích před arcibiskupským palácem. Příliš radikálně COPCON do akce nevstoupil. Na obou místech vystřelili jeho příslušníci několikrát do vzduchu. Provedli také evakuaci katolíků, kteří se po srážkách s levicovými extrémisty museli uchýlit do arcibiskupského paláce a byli tam nepřátelským davem v pravém slova smyslu obléháni. V prohlášení COPCONu se kritizuje katolická protidemonstrace — nikoliv však proticírkevní demonstrace levicových extrémistů. U listu Republica poskytli příslušníci bezpečnostních sil ochranu komunistickým typografům, aby mohli přes den budovu obsadit, kdežto socialistickým novinářům byl vstup znemožněn. V případě socialistického deníku Republica se COPCON postavil jednoznačně proti jeho vydavatelskému a redakčnímu, o nichž tvrdil, že chtějí obhajovat zájmy buržoazie proti zájmům dělnické třídy. COPCON tvrdil také, že komunističtí typografové — kteří vstoupili do akce, aby si vynutili změnu politické linie listu, reprezentují většinu v zemi, ačkoli výsledky dubnových voleb vyznaly tak jasně ve prospěch umírněné levice a v neprospěch levice krajní. Prohlášení řídicího orgánu hnutí branných sil, revoluční rady, se však — snad pod tlakem vnitropolitické situace, snad pod vlivem postoje Evropského hospodářského společenství a západoněmeckých i jiných politických kruhů — vyslovilo pro pluralitní demokracii a proti takzvané diktatuře proletariátu. Za těchto okolností se vyskytla otázka, zdali bezpečnostní síly jednají na vlastní pěst anebo podléhají vyšší politické autoritě. V čele COPCONu je generál Carvalho, člen revoluční vojenské rady, který dal už dříve najevo, že není přítelem politických stran.

Pokud jde o portugalské komunisty, je zajímavé, že ti se distancovali od srážek před arcibiskupským palácem v Lisabonu, popřeli svou účast v incidentech a obvinili jak demonstranty, tak i protidemonstranty z podporování zájmů kontra-

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.75% přinese 8.17%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na šest roků

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplácíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a vyplácíme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$40.000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně*.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

**FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN
ASSOCIATION**

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10716
and

590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

Pohled do Polska

Eduarda Gierka vynesly do čela strany nepokoje v polských městech, které vybuchly koncem roku 1970; jejich příčinou byla nespokojenost se špatným zásobováním, s nízkými mzdami a s vysokými cenami životních potřeb. Polské vedení tehdy pokládalo Gierka za nejschopnějšího Gomulkova nástupce, protože ve své dřívější funkci prvního tajemníka slezského vojvodství projevil značný smysl pro pragmatiku a nedogmatické řešení sociálních a hospodářských problémů. A Gierek se opravdu snažil. Mzdy zvýšil a protože současně zastavil stoupání cen, kupní síla pracujících o třicet procent vzrostla. K jeho popularitě nemálo přispělo také to, že potlačil vliv dogmatických radikálů a poněkud uvolnil strohou kontrolu nad tiskem a kulturou.

V poslední době však jeho popularita hodně zvětrala. V Polsku dnes není vnítropolitické ovzduší o mnoho lepší než za éry Gomulkovy. Gierek je stále častěji kritizován, že se od svého původního liberálního kursu odchýlil. Osvojil si příliš autoritativní způsoby. Svobodu projevu opět omezil a ideologickou kontrolu strany nad kulturou, vědou a sdělovacími prostředky utužil.

Aby vyloučil možnost, že některý z krajských tajemníků

strany by se mohl stát jeho vážným konkurentem, dosavadní strukturu krajských orgánů rozbil. Z dřívějších 17 vojvodství udělal 49. Touto reorganizací se některých nepohodlných funkcí zbavil a ostatním jejich kompetence okleštil. K posílení své moci odstranil už loňského roku tajemníka ústředního výboru Františka Szlachetce. Již delší čas předtím se Gierek zbavil i úzkoprsého — dogmatického a šovinistického Mieczysława Moczar, který býval dříve druhým nejvlivnějším mužem ve státě.

Nejviditelnější obětí konformismu je polský tisk. Značně zesedl. Šéfredaktori dvou nejživějších a nejčtenějších časopisů, literárního týdeníku *Kultura* a satirického týdeníku *Szpilky* Gustav Góttzman a Krzysztof Toeplitz byli v dubnu sesazeni, protože se prý dost důsledně nepřidržovali kulturně politické linie. Góttzman otiskl scénář filmu *Poslední tango v Paříži*, senzační reportáž o kanibalismu, kterému propadli cestující letadla, jež havarovalo v Andách a výňatky z knihy o americké herečce Marilyn Monroeové. Zdráhal se však uveřejňovat články proti Alexandru Solženicynovi a elaborát polské Akademie věd, v němž byl ekonomicky zdůvodněn antisemitismus v poválečném

Polsku.

Dohled nad kulturou byl svěřen tajemníkovi ústředního výboru strany Lukaszewiczovi a jeho zástupci Rokoszewskému, kteří bývali předtím tajemníky varšavské stranické organizace a již roku 1968 se profilovali jako antiliberalové, antiintelektuálové a antisemité.

V poslední době byl vyvinut zvýšený nátlak i na mírně opoziční katolickou skupinu *Znak*, která má v parlamentě pět poslanců. Její členové už nesmějí mluvit tak otevřeně jako před dvěma lety a je otázkou, zdali budou zastoupeni i v příštím Národním shromáždění.

Také z materiálních důvodů není dnes už Gierek tak populární jako dříve. Polští občané totiž zjistili, že zvýšené mzdy nemohou plně využít k zlepšení životní úrovně, protože opět nastal nedostatek některého společného zboží. V zimě nebylo ani dost masa. Zahraničně platební bilance Polska se důsledkem světových inflačních trendů značně zhoršila, a Eduard Gierek hledá z překerní situace východisko dalšími půjčkami od západních vlád a západních bank. Zároveň zdůrazňuje nepopulární požadavek zvýšit pracovní výkony. Vyčítá dělníkům, že za zvýšené mzdy nezvýšili úměrně produktivitu práce.

Ze "Spol. rubriky" římských Listů

• **Miłosław Brūzek**, bývalý ministr kultury ČSR, se objevil v nové úloze: člena kárné komise filosofické fakulty Karlovy University v Praze, která projednávala "závažnou provokaci" studentů 5. ročníku, kteří vyzvali své kolegy-členy SSM ke schůzce k projednání způsobu doporučování cest do zahraničí. Výzva se odvolávala na mnohokrát opakovanou zásadu, že členství v SSM je dobrovolné a že z jeho titulu nevyplývají žádná privilegia a žádala proto stejný postup vůči studentům na základě prospěchových a odborných kritérií. Kárná komise, ve které byli kromě Brůzky ještě Angelis, Uherek a Korbel navrhla k vyloučení ze studií autory výzvy-studenty 5. ročníku-Oldřicha Tůmu a Jana Kozáka (byli vyloučeni 28. 2. 1975), o návrhu na vyloučení dalších tří studentů nebylo ještě rozhodnuto a čtyři další dostali veřejnou důtku. Celým případem se také zabývaly policie a vláda, jež v akci spatřují "práci rozvědek". Když na schůzích na fakultě se kdosi odváží argumentovat výborným prospěchem účastníků akce, bylo mu řečeno, že CIA si vybírá právě ty nejlepší (Angelis!).

• **Procházka**, ředitel Ústavu jaderné fyziky ČSAV, který se proslavil svým výrokem "Vyhoď bych i Einsteina" se stal nakonec neúnosným i pro Čs. akademii věd a byl ze svého místa odvolán. Škody, které však napáchal čs. jaderné fyzice těžko vyčíslit. Procházka se stal nyní vědeckým pracovníkem Ústavu filosofie a sociologie ČSAV. Řediteli ústavu R. Richtovi vyslovujeme soustrast, pracovníky jeho ústavu před Procházkou důrazně varujeme.

• **Vzorný stát** je normalizované Československo: všechna ustanovení mezinárodních dohod a smluv, včetně Charty lidských práv, přijatých OSN jsou u nás vtčlena do zákonodárství a praxe soudních a správních orgánů. Prohlásil to docela vážně a oficiálně-čs. delegát v sociálním a humanitním výboru OSN (protokol z 22. 10. 1974).

Je příjemné to slyšet, ještě příjemnější by bylo to pocítit v denní praxi.

• **Emil Hauptman**, vedoucí loutkářské skupiny v Kroměříži byl odsouzen na dva a půl roku vězení za "podvracení republiky" podle § 100. Spolu s ním byli odsouzeni další členové kolektivu: Lenka Horáková na 18 měsíců, František Maxera na 15 měsíců a další člen skupiny na rok nepodmíněně a dva po 4 měsících podmíněně. Byli obviněni, že ústy Škřiholy, Matěje Kabáta a Kolombíny se dopouštěli na loutkovém představení v srpnu 1974 na pentu na Hostýně "protistátních výroků".

• **Vladimír Blažek**, filosof a publicista, dlouholetý spolupracovník Literárních novin a brněnského Hosta do domu, po okupaci vyloučený ze strany a zbavený svého místa na univerzitě, v posledním období bez zaměstnání, dostal na svou žádost povolení od čs. úřadů k vystěhování do Spolkové republiky. Bude působit vědecky na universitě v Mnichově.

• **Přemysl Kočí**, ředitel Národního divadla v Praze, dosazený Husákovým režimem a jeden z největších služebníků jeho antikulturní politiky znemožňuje nejrůznějšími způsoby svým zaměstnancům angažná na Západě. Sám však využívá každé možnosti, aby se na Západ dostal a dobře tu vydělal. Tak z protekce jednoho svého podřízeného, který má zahraniční konexe režisoval počátkem roku v Amsterdamu operu "Věc Makropulos". Sekretariát ÚV KSČ mu schvaluje bez problémů i možná působení mimo podnik. V kuloárech sekretariátu ÚV i Národního divadla se šeká, že to je oplátka za radovánky, jichž v sauně Národního divadla, zřízené z Kočího popudu občas a rádi užívají také tajemníci ÚV KSČ Bilak a Kampný.

Temná Rus . . .

Ukrajinský spisovatel Mikola Ruděnko, člen sovětské odbočky Amnestijní Internacionály, jejíž sídlo je v Londýně, byl vyloučen ze Svazu sovětských spisovatelů. Z moskevských literárních kruhů přišla také zpráva, že se připravuje disciplinární řízení i s moskevským básníkem Vladimírem Kornilovem, který byl předvolán na moskevskou odbočku Svazu sovětských spisovatelů ve věci románu, uveřejněného s autorovým svolením v jednom ruském emigrantském časopise na Západě. Za zmínku stojí i informace od přítele sochaře Ernesta Něizvěstného, který nedávno zažádal o emigraci, že Svaz sovětských umělců přidělil jeho oficiální studio jinému nájemníku, takže Něizvěstný nemá kde uskláňovat svá díla. Své soukromé studio musí vyklidit; to se totiž nachází v domku, který musí být z rozhodnutí úřadů zbourán. Zmíněné prameny uvedly, že o vyloučení Mikoly Ruděnka, 56ti letého autora

hlavně vědecko-fantastických příběhů, rozhodla kijevská odbožná Svazu sovětských spisovatelů s tím, že porušil její stanovy. Ruděnko vyrozuměl o tom telefonicky jeden funkcionář. Neoficiálně mu bylo řečeno jen to, že příčinou zákroku je jeho členství "v buřtačské organizaci". To byla zřejmě nárazka na londýnskou Amnestijní Internacionálu, která pozorně sleduje, jak jednotlivé státy dodržují lidská práva. Ruděnko patřil k několika členům sovětské skupiny Amnestijní Internacionály v Moskvě a v Kijevě jejichž bytch provedly bezpečnostní orgány v dubnu prohlídka. Tajemník této skupiny, fyzik Andrej Tyjrdochlebov byl zatčen a zřejmě obviněn z protisovětské agitace.

Sochař Něizvěstný, jehož veřejný spor s někdejšími vládci Kremle Nikitou Chruščovem o abstraktním umění je ještě v živé paměti, byl vyloučen ze Svazu sovětských umělců v březnu krátce po tom, co zažádal o emigraci do Izraele. Jeho přátelé však řekli, že jiným sovětským umělcům, kteří chtějí vycestovat, bylo dovoleno ponechat si studia až do odjezdu ze země. Zda moskevské úřady dovoli Ně-

izvěstnému vycestovat, není dosud známo. Ve světle toho všeho nepřekvapují zprávy západních novinářů z Moskvy, podle nichž tamní skupina disidentů soudí, že se sovětské úřady rozhodly ukončit krátké období shovívavosti a že chtějí donutit všechny k konformitě. Korespondent washingtonského listu Post citoval například předsedu moskevské odbočky Amnestijní Internacionály Valentina Turčina, který je přesvědčen, že jde o "plánované a systematické vystupňování tlaku" na disidenty.

Zaznamenejme také pozoruhodnou změnu sovětské kulturní politiky. Boris Pasternak je 15 let po své smrti stále více uznáván jako jeden z největších básníků Sovětského svazu. Když v roce 1960 zemřel, byl ve své vlasti vyvrženec a záhadcem, protože vydal v cizině román o bolševické revoluci, "Doktor Živago", za který mu byla udělena Nobelova cena za literaturu. Na to dnes Sověty téměř zapomněly: odpustily Pasternakovi jeho politické bláchy a vynášejí jeho básnické dílo. Sovětští kritikové otočili jako na obrátku a řadí nyní jeho básně k nejlepším výtvorům

dvacátého století v ruském jazyce. Jeden z nich nedávno označil Pasternaka dokonce za "jednu z nejzávažnějších hradb sovětské literatury" z jazyk napsal, že Pasternak patří k "temnému duchovnímu dědictví, na něž jsou Sověty právem hrdy." Dokonce i Boris Polevoj, který před 15ti lety nazval Pasternaka "literárním zrádcem", nedávno řekl, že se Pasternakovi pro jeho autorství Doktora Živago dostalo neprávem krutého o-

cenění, a dodal: "Je to jeden z největších básníků tohoto století v jakémkoliv jazyce". Minulý týden oficiální sovětský tisk nenechal přehlédnout 15. výročí Pasternakovy smrti. Na hřbitově v Povědčickinu, venkci spřávaného a umělci nedaleko Moskvy, přišlo uctít památku velikého Rusa jen několik desítek jeho obdivovatelů. Sověty chválí Pasternaka jen jako básníka a ne jako romanopisce; ale i to je pokrok.

revoluce. Zato se portugalsí komunisté nedistancovali od akce proti redakci socialistického listu *Republica*.

dž

SPORT

Teprve poslední, 30. kolo I. fotbalové ligy rozhodlo o novém mistru Československa. Stal se jím po sedmé Slovan Bratislava, který porazil druhého uchazeče o titul — bratislavský Inter poměrem 4:2. Poprvé ve své bohaté historii opouští nejvyšší fotbalovou soutěž (společně s Nitrou) Sparta Praha. Do nového ročníku I. ligy, který bude zahájen 13. srpna, postoupily z II. ligy Lok. Košice a Trenčín. Konečná tabulka I. ligy:

1. Sl. Bratislava	39
2. I. Bratislava	37
3. Bohemians	36
4. Zbroj. Brno	32
5. Slávia Praha	30
6. Trnava	30
7. Teplice	30
8. VSS Košice	29
9. Du. Praha	29
10. Plzeň	28
11. Jablonec	28
12. Žilina	28
13. Ostrava	27
14. Třinec	27
15. Sparta	27
16. Nitra	23

Slovan Bratislava bude reprezentovat Československo v soutěži o Pohár mistrů evropských zemí, kdežto Inter Bratislava a pražský Bohemians budou bojovat v soutěži UEFA. Spartak Trnava, který vyhrál čs. pohár vítězstvími 3:1 a 0:1 nad pražskou Spartou, bude hrát v soutěži o Evropský pohár.

V 1. kole letní mezinárodní fotbalové soutěže Inter-Cup si většina čs. mužstev vedla úspěšně. Bohemians Praha porazil švédský GAIS Göteborg 1:0. Spartak Trnava zvítězil v Kodani nad muž-

stvem KB hladač 1:5. Zbrojovka Brno vyhrála nad Tennis Borussia (NSR) 5:0. Nedařilo se Ostravě, která prohrála ve Švédsku s mužstvem Elfsborg Boras 3:1.

Na 29. ročníku největšího tenisového turnaje světa — Wimbledonu — se letos čs. tenistům příliš nedařilo. Čs. reprezentantka Martina Navrátilová se sice probojovala do čtvrtfinále soutěže žen, tam však prohrála ve třech setech s Australankou Margaret Courtovou. Na cestě do čtvrtfinále Navrátilová vyřadila Čmyrejevovou (SSSR), Steversonovou (Jihoafr. republika), Mappinovou (Anglie) a Turnbullovou (Austrálie). Čs. tenista Jan Kodeš vypadl už ve druhém kole, když prohrál s Mastersem z Austrálie. Soutěž mužů vyhrál A. Ashe (USA) a soutěž žen Američanka B. J. Kingová.

Čs. reprezentační lehkooctické mužstvo prohrálo v mezinárodním utkání v Budapešti s celkem Maďarska 95:5116,5 (muži) a 63:85 (ženy). Zájem atletického světa se teď soustředí na pražský Strahov, kde se uskuteční mezinárodní trojutkáň ČSSR-USA-Polsko.

Na mistrovství Evropy v basketbalu se mužstvo ČSSR probojovalo do finálové skupiny, kde však vyhrálo jen jedno utkání nad Itálií 72:68. V celkovém pořadí obsadilo šesté místo. Titul obhájili reprezentanti Jugoslávie před Sovětským svazem a Itálií.

Kanada má zájem o uspořádání velkého mezinárodního hokejového turnaje za účasti reprezentačních mužstev Švédska, ČSSR, SSSR, Finska, USA a Kanady. Turnaj by se uskutečnil na podzim 1976 a za USA a Kanadu by mohli nastoupit i hokejoví profesionálové.

—pza—

PODPORUJTE ČESKOU NÁRODNÍ ŠKOLU

Poděkování přátelům

Děkuji Vám všem, kteří jste mi v tak hojném počtu zaslali gratulační listky k mé padesátce. Používám této cesty Vám poděkovat, protože mi není možno napsat každému zvlášť. Vážím si Vašeho přátelství. Se sportovním pozdravem

Váš Zdeněk Pražák, tisk. ref.
Sazbu čs. svob. sportovců

NAJDU DOMOV?

Intencí se Rce a jsem skromý čestokravný vlák. Je mi asi osm měsíců a rád bych našel hodné pány. Nechci nic než trochu jídla, péče a lásky . . . Ti lidé, co jsem u nich žil, mi dávali spásky, spát jsem musel v blátě, kupali mne. Nemocného skoro na smrt, hubeného a krevetického se mne ujali ti lidé, u nichž jsem dus, po návratu z nemocnice, kam mne dopraveli a učeňali epéčt. Mají však sami už tři celá děcka a proto se tento cestop obrací na čtenáře AL s nadějí, že se mezi některý z nich najme. Uvěřte achudou literat, každá ilka, jaký jsem pěkný a hodný psák . . . Kdo by měl zájem, ať zatelefonoje do redakce, číslo je (201) 826 1998. Na nový domov se těší

REX

Dvakrát o détente

(Pokrač. ze str. 1.)

přítelny — pocit, že je to země rozumná, jen kapitalizmu se oddávající, která nechce a snad n. může nikde nějak pomoci. Krátký čas života na Západě mu poskytl správnější, přesnější perspektivu. Nicméně přijel tentokrát (poprvé) Solženecyn do Ameriky jako nic víc než spisovatel hledající historická fakta v archívech . . .)

Alexander Solženecyn řekl přibližně toto: sovětský komunismus je systém vyhlazo-

vání a útlaku. Západ — pokud jde o détente — sedí samotám na lep. Spojené státy by se měly pevně postavit proti vnitřnímu útlaku v SSSR a jeho zasahování jinde a skončit "tento nesmyslný proces nekonečného ustupování agresorů". Řekl dále: "Žádám vás, abyste zasahovali víc a víc, zasahovali jak nejvíc můžete . . ." A: "Situace ve světě není pouze hrozná — je katastrofální . . ." Exilovaný spisovatel hovořil skoro dvě hodiny. Popsal ne-
společné způsobů sovětského

teroru a útlaku, které, jak řekl, vychlí ve vyhazování milionů občanů a zotročování dalších spoust. Řekl, že vůdčí politické osobnosti Západu nezaslouží nic víc nežli výsměch, jestliže věří, že je možné s nynějšími kremelskými vládci sjednávat reálné détente. Skutčné détente, podle Alexandra Solženecyna by muselo pozůstat ze tří částí: Odzbrojení, které by ovšem také zahrnovalo skončení násilí sloužícího k ničení vlastních spolupůbčů. Zmírnění napětí mezi Sovětským svazem a západními zeměmi postavené na solidním základě a zaručené nastolením demokracie v Rusku. Konec ideologické války a "nelidské propagandy".

Solženecyn nabádal Spojené státy, aby projevíly pevnost, dokud tyto podmínky nebudou splněny a aby odolaly pokušení ustupovat Rusům. V Moskvě, jak řekl, "je koncentrace zla", které proplová světem. Žádal Spojené státy, "aby mu neustupovaly, nedávaly mu nic, čeho si žádá . . ."

Byla to plamenná řeč a bylo by si přát, aby podpálila vědomí a svědomí zodpovědných. Aby nebyla uhašena konejšivostí, že to "všechno nějak dopadne . . ." Aby Solženecynovo varování nebylo hlasem volajícího na politické poušti, kde sovětské détente je pouhou fata morgana.

J. Dresler

TÝDEN POROBENÝCH NÁRODŮ

vyhlášený prezidentem USA na třetí týden v červenci, začne letos v New Yorku v neděli, třináctého července má svatou v katedrále Sv. Patricka v deset hodin ráno. V devět hodin je sraz účastníků přehlídky (začne ve čtvrt na deset) na rohu 59. ulice a Páte avenue. Letošní Týden bude probíhat ve znamení neblahých událostí, které vedly k tomu, že se Jižní Vietnam a Kambodža dostaly do rukou komunistů a tak rozmnožily řady porobených národů. Jiným nepovzbudivým faktem je ostrý obrat doleva v Portugalsku a Laosu. A do třetice všeho smutného: obava, že helsinská konference legalizuje sovětskou porobu východoevropských národů . . . Týden porobených národů je symbolem naděje těchto národů na obnovu svobody. Má však zůstat pouhým symbolem navždy . . . ?

OSLAVA M. R. ŠTEFÁNKA

Pětaadvadesáté výročí narození generála Milana Rastislava Štefánika oslaví letos krajanská obec československá v sobotu, 19. července, ve dvě hodiny odpoledne v Československo-americkém farmářském klubu v Heighstownu, New Jersey. Pořadatelé žádají o hojnou účast. Apeluji na krajanv, Čechy a Slováky, aby přišli vzdát hold spoluzakladateli Československé republiky a osvoboditeli slovenského národa. Je připraven pěkný a bohatý program — kulturní i zábavný.

FRANK HOLECEK'S

Czechoslovak Praha Restaurant and Bar

1358 FIRST AVENUE, CORNER 73rd STREET — NEW YORK

Nejmodernější zařízená a všim pohodlím vybavená restaurace. • Nej-
jemnější československá kuchyně včetně všech pražských specialit:
pečená husa a kachna, vepřová pečeně, svičková a zajíc na smetaně
a celá řada dalších specialit. • Importovaný plzeňský prazdroj na čepu.
Zvláštní místnost pro soukromé spol. u příležitosti svateb, pohřbů atd.
Bar otevřen od 11 dop. do 4 ráno. Restaurace otevřena od 12 dop.
do 11 hod. noční každý den. "Special Luncheons" 12 Noon — 4 P. M.
Monday to Saturday. • O rezervaci volejte: YU 8-8505 — RH 4-9787

Přicházejí z chladna

(Dokončení ze str. 1)

pod. Stejně je dosud pod pokličkou, jak byli oba agenti odhaleni. Jedna z verzí vypráví o východoněmeckém uprchlíku — bankovním úředníkovi státní banky NDR, který přinesl na Západ tajná konta tzv. bojovníků za mír a mezi nimi mělo být i jméno Guillaume. Úředník se v domněnku, že jde o Francouze obrátil na francouzskou rozvědku.

Těsně před kancelářským špiónem — končil ve Švýcarsku jiný proces, opět dle tisku "jeden z největších v poválečném Švýcarsku". Celá špiónážní story připomíná obdobný případ z 2. dubna 1962, kdy byl ve Švýcarsku odsouzen československý špiónážní pár Otto a Eva Schwarzenbergerovi, kteří se s padělanými dokumenty vydávali za Švýceary, vracející se po dlouhých letech do své rodné vsi a k příbuzným. Spolu s kurýrem Vlastimilem Glaserem byli odsouzeni na 12, 6 a 5 let vězení, v roce 1968 předčasně propuštěni a odsunuti do Československa. V roce 1968 přicestoval do Švýcarska strojní inženýr Křilka alias Hans Günter Wolf. Vydával se a měl k tomu všechny potřebné doklady za švýcarského navrátilce, jehož předkové opustili před třemi generacemi rodné místo Elmsiedeln. V Illnau-Effretikon si najal pětipokojový byt a zaměstnání našel u firmy s 20 tisíci zaměstnanci — Sulzer ve Winterthuru, kde byl roku 1967 odhalen izraelský agent Alfred Frauenknecht. Koncem roku 1967 přicestoval do Švýcarska Gisela Renate, rozená Klie, pracující pod jménem Ursula Meissner jako novinářka ve Freiburgu v NSR a kdysi předtím ve východoněmeckém městě Halle.

Návrat z vězení

Západoněmecký občan Hans Georg Zenker byl — jak o známá ČTK — "po odpykání trestu" vyhoštěn z CSSR a předán západoněmeckým orgánům. Podle této zprávy se Zenker dopustil trestné činnosti i na území NSR, po čemž se postihu vyhýbal pobýváním v Rakousku a Švýcarsku.

Přejmenované nábořeží

Za čestí předních pražských činů bylo Nábořeží Kyjevské brigády, na staroměstské straně mezi Ševcůvým a Hlávčkovým nábřehem, přejmenováno na Nábořeží Ludvíka Svobody. Na tomto nábořeží v bývalé ministerské budově stál také teď sekretariát ústředního výboru KSČ. O Svobodově se stále více říká, že nechtěl z prezidentské funkce dobrovolně rezignovat, takže kvůli tomu mohl být změněn ústavní zákon.

Křilka ji měl náhodou poznat a v únoru 1963 se ve Švýcarsku vzali. Ve skutečnosti se vzali po druhé, první ve východním Německu roku 1949 a jejich známost začala ještě v Hitlerjugend, kdy jemu bylo 17 a jí 15 let. Jóna našla místo u firmy Sulzer jako textařka a jejich plat činil dohromady 60 tisíc franků ročně.

Ačkoliv u soudu popírali svou činnost proti Švýcarsku (budovali prý rezidenturu jen pro vážný konflikt s NSR), byla jim dokázána "sběratelská" činnost o systému obrany Švýcarska, armádě, její technice a spojích. I firma Sulzer byla zdrojem informací, např. o stavbě motorů a spolupráci s NSR. Manželce se dostaly do rukou jinak tajné protokoly o dodávkách Číně apod.

Spojení s východním Německem bylo udržováno kurýry, kteří Švýcarsko pravidelně navštěvovali a také přes jistého "Wernera" od kterého má rozvědka alespoň fotografie. Úlohu hrály mrtvé schránky, dopisy psané neviditelným inkoustem, mikrofilmy. Pár obdržel během

časů čtyři vysíláčky, ale byly technické problémy. Jugoslávský výrobek se ukázal nespolehlivým, jeden byl zakopán jako rezerva v lese, kde vzal za své, jiný byl odvozen zpět na Východ. Poslední našla švýcarská bezpečnost ve dvojitěm dnu antické truhly přímo v bytě obou agentů. Dosah vysíláčky byl 1850 km, pokyny přicházely z východoněmecké centrály 50 km od Berlína a přehrány se zvýšenou rychlostí daly spolehlivě šifrovaný text. Přes pohyblivost a možnost vysílat z jedoucího automobilu se jí podařilo zaměřit.

Záhadou zůstalo, co se stalo s pravým Hansem Křilkou — horníkem, který skutečně žil v NDR se svou ženou a třemi dětmi. Naposled se obrátil o prodloužení svého pasu na švýcarskou delegaci ve východním Berlíně roku 1966. Od té doby zmizel a naskytá se otázka: bude snad nabídnut k výměně za odhalený agentský pár, který u soudu dostal 7 let a na 15 roků zákaz navštívit Švýcarsko?

—Hr—

Dvě nové hry

Nové hry pražských autorů, kteří nesmí v dnešním Československu publikovat budou uvedeny na západoevropských jevištích. Dramatik Ivan Klíma (naroz. 1931) napsal jevištní dílo krátce nazvané "Hry". Do němčiny přeložili Gerhard a Alexandra Baumruckerovi. Premiéra má být v nové divadelní sezóně na scéně Theater in der Josefstadt ve Vídni za společné produkce s Theater der Jugend. Druhý autor — Pavel Kohout se představí divákům nejprve na Mezinárodních hudebních týdnech ve švýcarském Luzernu. 18. srpna zde bude uvedena jako premiéra jeho nová hra "Ruleta," která je volnou adaptací novely ruského autora Leonida N. Andrejeva "Zatmění". Je to již druhá adaptace literární předlohy podle Andrejeva. První byla Kohoutova hra "Ubohý vrah". Kohout opět neobdržel výjezdní povolení, které by mu umožňovalo volný návrat. "Ruleta" v příkladu G. A. Baumruckerových bude uvedena také 6. září ve vídeňském Volkstheater a 13. října v západoněmeckém Krefeldu. Hry Pavla Kohouta jsou stále součástí repertoáru západoněmeckých divadel. K nejčastějším patří August — August a adaptace Verneova románu Cesta kolem světa za 80 dní, včetně nedávno trilogie aktyvek Válek v třetím poschodí — Směla pod střechou a Oheň v srncovnu. Začátkem roku 1975 měl Ko-

hout a jeho žena dostat výjezdní povolení k pohostinské režii a dramaturgii v Divadle Ernsta Deutscheho v Hamburku. Pro nevyjasněná autorská práva s agenturou Dilla v Praze a pro obavy, že by uvedení jeho her bez jejího souhlasu mohlo znemožnit vykazování z Československa, rozhodl se Pavel Kohout zůstat raději v Praze.

—Hr—

Políže s plátem

Podle zprávy statistického úřadu se během prvních letošních pěti měsíců nesplnil č. plán v hutním a chemickém průmyslu, ve výrobě celulosy, papíru, skla, keramiky a porcelánu. Nebyl dosud vyrovnán letošní schodek v dodávkách mléka. Zatím je nejasné, zda se letos podaří zastavit stále klesající produkci cukru, která stagnuje jednak pro nižší cukrnatost řepy, jednak pro ztráty při skladování a zpracování v cukrovarech. Ani letos není uspokojována na spotřebním trhu poptávka po novinkách a ménějším zboží.

Propagační brožura

Nakladatelství ČTK Press-Foto vydalo obrazovou publikaci Československo dnes, a to v angličtině, francouzštině, němčině a ruštině. V knihukepcevek se také objeví nový orientační plán Prahy s nejnovějším přehledem současného stavu pražské městské dopravy.

KRAJANÉ - EMIGRACE - EXIL

• Od roku 1969 významně zasahuje do hudebního života Německé spolkové republiky slovenský skladatel Ladislav Kupkovič (nar. r. 1906 v Bratislavě). Kupkovič je nadšeným propagátorem moderní a experimentální hudby, na sebe upozornil v roce 1961 skladbou Dřevu kráje, později Dlou (1963) i jako zakladatel a dirigent souboru "Hudba dneška". Po svém příchodu do emigrace organizuje "hudební výstavu" v západním Berlíně, diriguje prvý koncert Musica-Viva a komponuje řadu skladeb (R-hudba 1962-73, E-hudba 1971, K-rapsódie 1971, Clonours 1971). Pracuje v elektronickém studiu Západoněmeckého rozhlasu v Kolíně a. Rýnem, diriguje a je docentem na vysoké škole hudby v Hannoveru.

(Horizont)

• V malebném městě Kőnigsstein v pohorí Taunus u Frankfurtu nad Mohanem v NSR se bude pořádat letošní V. akademický týden s ústředním tématem: Sjedenáctá Evropa — výzva k naději. Dosud se akademické týdny pořádaly v Hünfeldu u Fuldy. Akademický týden trvá — od pondělí 1. září do neděle 7. Z přednášek jistě zaujmou zkušenosti českého exilového spisovatele v podání Oty Filipa — nedávno vykazované z Československa, dále od prof. dr. A. Měšťana — Češi, Slováci a Poláci ve východním bloku, frankfurtského profesora dr. Jiřího Kosty o setkání hospodářských systémů na příkladu obchodních kontaktů Československa se západní Evropou po Pražském jaru, redaktora Deutsche Welle z Kolína n. Rýnem dr. Rudolfa Ströbingera o posojí Čechů a Slováků k Západní Evropě a řada jiných, zaměřených k heraldice, hudbě (vzpomínky na Václava Talicha), křesťanství včetně německé přednášky presidenta ústředního německého pracovního úřadu Josefa Stingla z Norimberka o dnešní evropské krizi. Zájemci se mohou hlásit u Opus Bonum, D-6 Frankfurt/M. 70, Oppenheimerstr. 19, kde jim zajistí i ubytování. Poplatek činí za celý týden (kompletní výdaje) pouhých 90 marek, u studentů DM 40. — u manželských párů DM 170. — (pro finančně slabší možnost slevy po domluvě). Týden bude doplněn vystavami Gertrudy Gopferové-Grubrové a Karla Friedricha, klavírním koncertem Jana Nováka a Elišky Novákové i písňovým večerem Mirky Bradové.

• Australský čtrnáctidenník Illas domova v Melbourne vzpomíná letos 25. výročí svého založení. Prvé skromné rozmnožené číslo vyšlo dne 15. ledna 1950, dnes má na svém kontě 623 čísel. Jeho zakladatelem a stálým redaktorem je František Váňa. K jubileu vydali vzorně vypracovaný sborník o 79 stranách, který obsahuje výběr charakteristických článků za uplynulých čtrnácti let. Na jeho přípeově se podíleli V. Donat a Aleš Nebeský.

• Šestnácti zejména slovenské mládeže a střední generace se bude konat na slovenských letních táborech u moře (pro děti 7 až 13 let v době od 13. 7. do 10. 8. a ve stejné době i pro děti ve věku 13 až 18 let. Pro starší mládež od 17 do 25 let se koná letní pobyt s poutí do Rima (Benátky, Ravenna, Řím) od 22. 7. do 10. 8. 1975. Příslušníci střední generace se sejdou na pracovní schůzce ve dnech 24-26. 10. v západoněmeckém Dortmundu. Příhlášky přijímají slovenští misiónáři.

(Hlas z Rima)

D'ABELSKÉ POKUŠENÍ SE NEKONÁ

Západoněmecký tisk přinesl zprávu o rozhodnutí lázeňské správy v přímořském městě Travemünde zřídit nadřisticnou pláž FKK přímo v písčinných násozech na hranici s východním Německem. Bylo zjištěno, že na tuto část pobřeží je vřídít pouze z Východu, ze strážních věží hraničních hlídek NDR, ale jen "z důlekkohledu a z velké vzdálenosti." Ve východním Německu si jistě partají nové ruce nad svou prozíravostí. Až dosud nenastala zdokonalená zátaras, samostlidy na pohyblivé cíle, 1,7 miliónů min, starky pozorovatelce, podzemní bunkry, světelné zátaras, signální zařízení v podobě slepých ptáku na nastrožených drátech a vyvržení psi slonů. Ale nyní dostala zadržovaná hranice novou funkci, stala se obrannou valem. Východoněmeckému vojákovi při pohledu na bezstarostně se koupající západoněmecké páky díky zůstane jen — důlekkohled.

Jirka

SLOVAK GYMNASTIC UNION

SOKOL

of the United States of America

THE FIRST SLOVAK SOKOL SOCIETY in the U.S.A.
OFFERS YOU:

- MANY FRATERNAL BENEFITS
- COMPLETE LIFE AND ENDOWMENT INSURANCE
- MORTGAGE PROTECTION INSURANCE
- SUMMER PHYSICAL FITNESS CAMPS
- RECREATIONAL ACTIVITIES IN OUR HALLS

DON'T WAIT — JOIN NOW
WE ARE HERE WHEN NEEDED

276 Prospect Street, East Orange, N. J. 07017

(Area Code 201) 674-0230

ANDREW VENGLARCHIK, JR.
President

JOHN SPOCIC
Secretary

DOBRODRUŽSTVÍ V MOSKVĚ

Ruský exilový časopis "Possev" vydávaný ve Frankfurtu nad Mohanem přinesl v květnovém čísle článek o činu dvou odvážných mladých francouzských studentů, kteří v pátek 24. března večer začali na moskevské stanici metra Náměstí revoluce rozdávat kolemjdoucím ruský psané knihy. Šlo o zakázaná díla Solženicyna, Sacharova, Maksimova, Raskolnikova a Garaudyho. Z počátku jim nevěnoval nikdo pozornost, ale pak někdo vykřikl nahlas "Solženicyn!" Vzápětí byli obklopeni davem lidí. Studenti pak sami vyprávěli: "Některé si brali knihy, ale potom se znovu vraceli a prosili ještě o další. Byly chvíle, kdy jsem kolem sebe viděl jenom naptažené dychtivé ruce. Nestál jsem knihy vyjímá z brašny. Ve chvíli, kdy jsem měl už jen několik svazků, objevil se u mne pojednou civilista a podržel mne za zády. Volnou rukou zaječel do tašky. Začal pak hlasitě volat na kolemjdoucí chodce zvláště ty v uniformách a vyzýval je, aby zadrželi svého kamaráda, rovněž obklopujícího zástupy. Ale lidé v stejnojmenných dělal jako že neslyší."

Civilista — agent KGB odvedl studenta na milici a vydal se za jeho přítelem, který zatím rozdával téměř vše, co ještě měl, s výjimkou dvou nebo třech knih a několika letáků. Na milici agent rozložil zabavenou literaturu po stole a zahájil výslech. Náhle rychle vyskočil a začal trhat milicionářům z rukou knihy, které se pokoušeli potichoučku brát ze stolu. Nikdo na stanici, s výjimkou agenta, neprojevoval k studentům nepřátelství. Po dobu dvou hodin byly na nich vyzvídaný především osobní údaje. Jeden za druhým přicházeli neustále noví lidé, až přišel hroznivý a tupě vypadající civilista, kterého studenti přivítali se smíchem "Hle, sám Brežněv!" Milicionáři se přitom nemohli udržet smíchem, nový příchodci byl skutečně Brežněvovi podobný. Za pomoci přivolaného tlumočníka chtěli vyšetřovatelé vědět, kolik knih přivezli a kdo byl ještě s nimi. Během těchto otázek vošel do místnosti mladý člověk s knihami Souostroví Gulag v ruce. Překladatel začal studentům objasňovat, že jde o vzdělaného člověka, studenta, který má vztahy k milici a je přesvědčen, že nemá zapotřebí číst takové knihy. Pak se objevila žena kolem čtyřicítky a představila se jako tlumočnice Inturistu. Před ní se však přítomní stavěli do pozoru. Začala se vyptávat, kdo studenty vyslal, kdo jim dal knihy, zda francouzská nebo turistická organizace a proč rozdávali právě knihy. Francouzi jí dali odpověď: "Jste-li tlumoč-

nice, pak překládejte, ale jste-li špičkou KGB, pak se nemíníme s vámi bavit a žádáme překladatele z francouzského velvyslanectví. Ale žena se nedala, chtěla vědět jméno "načalníka" — který je měl vyslat i co dělá rodina. Nakonec prohlásila, že oba podvedli francouzskou turistickou kancelář a jsou nevychovanými mladými lidmi. Studenti ji připomněli nevychovanost sovětského vedení, potlačujícího maďarskou revoluci a okupujícího Československo. Na závěr měli podepsat protokol, sepsaný v ruštině. To odmítli s poukazem, že řeči nerozumí. Příslušníci KGB dali souhlas k podepsání krátkého prohlášení ve francouzštině. Poté jim bylo sděleno, že budou odveze-

BERLINA LE

Koncem června byl zahájen v západním Berlíně 25. mezinárodní filmový festival. Zúčastňuje se jej 25 zemí s 42 filmy. Největší letošní pozoruhodností je účast východní Evropy a Číny. Východoevropské státy dosud filmový festival bojkotovaly, neboť se jim nelíbilo místo konání. Festivalu se zúčastňovali jen jednotliví novináři, filmoví historici (z Československa zvláště J. Brož aj.) a občas se objevil některý východoevropský film na informativním — nesoutěžním promítání. Československo přišlo na festival s filmem Jiřího Menzela. Rozhodnutí pro film právě tohoto nadějněho režiséra není bez zajímavosti. Jiří Menzel získal československému filmu věhlas film "Ostře sledované vlaky" podle B. Hrabala a "Rozmarinové léto" podle V. Vančury. Do roku 1969 natočil dva krátké a čtyři celovečerní filmy, ale po dokončení fil-

mu z dělnického prostředí "Skřivánci na niti" čerpající z padesátých let (opět podle Hrabala) byla mu zakázána další činnost a film cenzurou nebyl povolen k promítání. Jiří Menzel musel po vzoru spisovatelů Fuchse, Holuba, Hrabala, Šetoly provést sebekritiku, konečně byl rovněž signatářem "prokletého" manifestu 2.000 slov. Za odčinění bylo mu dovoleno natočit film, ale z prostředí, kterému se režisér nejraději vyhýbá — z dělnického a navíc ještě z současnosti. Menzelův film se jmenuje "Kdo hledá zlaté dno" a je věnován, jak říká úvodní titulky filmu "budovatelům vodního díla Dalešice." Původní názvy Přehrada a Po kolena v blátě neprošly. Ani v tomto filmu — přes všechny potíže a v rámci možnosti — Menzel nezklamal. Dělníci jsou zde zachyceni tak, jak skutečně vypadají a nepopulární prostředí není nijak zkrášleno.

Na obranu filosofa

37 profesorů z Německé spolkové republiky, Itálie, Norska, Dánska a Velké Británie — účastníků Hegelova kongresu ve Stuttgartu (za účasti delegátů z východní Evropy) podepsalo prohlášení protestující proti pronásledování pražského filosofa Karla Kosíka a proti zabavení jeho rukopisů při domovní prohlídce dne 28. dubna. Podepsaní vyzvali čs. úřady k vrácení všech zabavených manuskriptů autorovi a skončení zákazu výkonu povolání pro něho. Mezi podepsanými je Ernst Bloch, Iring Fetscher, Jürgen Habermas, Sören Kjörup, Urs Jaeggi, Enzo Paci aj.

Po francouzském "Spisovatelském svazu", který protestoval proti šikanování čs. filosofa Karla Kosíka, vyda-

mu z dělnického prostředí "Skřivánci na niti" čerpající z padesátých let (opět podle Hrabala) byla mu zakázána další činnost a film cenzurou nebyl povolen k promítání. Jiří Menzel musel po vzoru spisovatelů Fuchse, Holuba, Hrabala, Šetoly provést sebekritiku, konečně byl rovněž signatářem "prokletého" manifestu 2.000 slov. Za odčinění bylo mu dovoleno natočit film, ale z prostředí, kterému se režisér nejraději vyhýbá — z dělnického a navíc ještě z současnosti. Menzelův film se jmenuje "Kdo hledá zlaté dno" a je věnován, jak říká úvodní titulky filmu "budovatelům vodního díla Dalešice." Původní názvy Přehrada a Po kolena v blátě neprošly. Ani v tomto filmu — přes všechny potíže a v rámci možnosti — Menzel nezklamal. Dělníci jsou zde zachyceni tak, jak skutečně vypadají a nepopulární prostředí není nijak zkrášleno.

lo 20 profesorů francouzských vysokých škol prohlášení ve prospěch čs. občanky Hany Jechové, profesorky filologie, která působila ve Francii v letech 1972-3, ale po návratu do Prahy jí bylo odepřeno další výjezdní povolení. Jechová od té doby doma marně shání zaměstnání.

Skupina francouzských levicově orientovaných autorů ze "Spisovatelského svazu" se obrátila na presidenta Husáka s výzvou ve věci filosofa Karla Kosíka a svobody projevu vůbec. Apel označuje Kosíka za obětí policejního postihu, při němž mu byl zabaven rukopisný materiál. Takovou akci proti všeobecně uznávanému vědci považuje výzva za nepřipustnou. Svaz žádá Husáka,

Řeční uprchlíci

Athonská vláda, která je v úřadě necelý rok, začíná kladně, ale opatrně přistupovat k téměř 30 let starému problému řeckých politických uprchlíků. Těch žije ve východní Evropě asi 60.000. Pod tlakem opozičních stran i některých kruhů z vlastních řad povolila vláda ministerského předsedy Konstantína Karamanli-se návrat 60.000 uprchlíků, z nichž se už několik set vrátilo do vlasti. Jak se však zdá, bude to zdlouhavá záležitost. Pro řeckou vládu je to především otázka bezpečnosti a do menší míry i problém hospodářský. Jde totiž o partyzány a jejich rodiny, kteří se zúčastnili v letech 1947 až 49 neúspěšného komunistického povstání a museli po porážce uprchnout přes severní hranice do východní Evropy. Později byli zbaveni státního občanství. Podle údajů takzvaného "ústředního výboru řeckých politických uprchlíků," usazeného ve Vídni a v Bukurešti, jehož členové přijeli do Řecka v létě loňského roku a dostali povolení zřídit v Athénách stálý výbor, žije v Sovětském svazu asi 15.000 řeckých uprchlíků, v Československu rovněž 15.000, v Polsku 10.000, v Bulharsku 8.000, v Rumunsku 6.000, v Maďarsku 5.000 a ve Východním Německu 1.500. Několik tisíc řeckých uprchlíků žije v Jugoslávii, ale ti jsou, což je poněkud podivné, pokládáni za trvalé usídlené a nejsou předmětem kampaně za návrat. Reakce Karamanlisovy vlády na apel k návratu těchto lidí nebyla jednoznačná. Několik klíčových ministrů ujistilo vedoucího výboru uprchlíků, Dimitria Papadimitriua, že záležitost bude vyřízena příznivě. Ale vláda později oznámila, že všechny žádosti o návrat budou posuzovány od případu k případu a že ti uprchlíci, které Řecko přijme, budou musít složit přísahu věrnosti s tím, že neučiní nic, aby svrhli demokratický řád. V konservativních kruzích převládá jasně názor, že by se z mnoha navrátilců mohli stát komunističtí aktivisté, ba i agenti východoevropských vlád. Papadimitriu však tvrdí, že tomu tak nebude. Uvádí, že celý proces bude velice pomalý, protože si uprchlíci většinou budou chtít zajistit zaměstnání a jiné sociální záruky dříve, než se vzdají toho, co mají ve východní Evropě.

Pokud jde o jejich politické sklony, Papadimitriu očekává, že budou hlasovat většinou hrd' pro odnož komunistické strany, která nesou-

aby se zastal svobody projevu. Mezi signatáři výzvy jsou spisovatelé J. — P. Faye, Raymond Jean, Bernard Pingaud a Vladimír Pozner,

hlásí s moskevskou linií, nebo pro socialistické reformní programy. V posledních volbách získali řeční komunisté jen devět procent hlasů a osm křesel v 300 členném parlamentě.

Jiný argument v tomto sporu se týká sociálního přízvisobení. Vláda prohlásila, že by hromadný návrat uprchlíků zvýšil nezaměstnanost. Výbor odpověděl, že by šlo o postupný návrat, takže by nevznikl problém, jak vstřebbat uprchlíky.

Dvoji Mao . . .

Západní odborníci čekají vždy s napětím na další svazek sovětské encyklopedie — která už po tři roky vychází v novém, a samozřejmě upraveném vydání. Za ty tři roky se západní pozorovatelé poučili o tom, jaké nové, fascinující vlastnosti lze po několika letech objevit u té či oné osobnosti. Vezmeme si například takového Mao Ce-tunga. V posledním vydání sovětské encyklopedie, v padesátých letech, se o něm mluví jako o vynikající čínské politické a státnické osobnosti, jako o prominentním marxistickém teoretikovi, zkušeném vůdci a autoru vynikajících filosofických děl. Nyní sovětská historikové objevili, že Mao je vlastně maloburžoasním nacionalistou a levicovým sektářem. Dokonce se objevila i skvrna na jeho dosud bezúhonném původu: není už z rodiny rolníka, nýbrž z rodiny "bohatého" rolníka, což je, jak každý komunista ví, náramný rozdíl.

Ačkoliv se v novém vydání sovětské encyklopedie došlo teprve k písmenu "O", lze už zjistit, že sovětská historikové se snažili fici toho o Chruščovovi co nejméně; o Beriovi pak se vůbec mlčí. Jména dvou ruských nositelů Nobelovy ceny za literaturu, Borise Pasternaka a Alexandra Solženicyna, ve výčtu jmen nositelů této ceny chybí.

Mýlil by se však ten, kdo by se domníval, že nové vydání sovětské encyklopedie maluje všechno temnějšími barvami; jsou tu i náznaky jisté tolerance. Tak například Ivan Bunin, který odešel z Ruska po bolševické revoluci a roku 1933 dostal Nobelovu cenu za literaturu, už není "kosmopolita a zrádce", jako ve vydání prvním, nýbrž spisovatel. "Jehož dílo je v Sovětském svazu vysocce ceněno a jež se tam pilně studuje."

Pod heslem "Možajský" už se neuvádí, že jde o vynálezce prvního letadla, jako v prvním vydání encyklopedie. Poznámává se pouze, že Možajského pokus s letadlem ztroskotat, a že prvenství v létání mají Američané, bratři Wrightové.